

Roela Keskkool

MINU ESIMENE ÕPETAJA – HELGI MOOR

Kodu-uurimistöö

Koostaja: Mariann Roos (6. klass)
Juhendaja: Maret Tralla

Roela 1993

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Kodust, külast ja lapsepõlvest.....	4
2. Kooliteest	6
3. Tööaastad	9
4. Pensionipõlv.....	15
Kokkuvõte	17
Kasutatud materjalid.....	18

SISSEJUHATUS

Helgi Moor on Roela koolis töötanud nelikümmend kolm aastat ja üks kuu. Vaevalt on Eestis eriti palju neid, kes nii kaua õpetajana töötanud. Kõik aastad ühes koolis pealegi. Nüüd on Roelas hulk noori õpetajaid. Vana põlvkond on lahkumas, viies kaasa oma tõekspidamised, töövõtted, arusaamad. Selle põlvkonna õpetajaid on iseloomustanud täpsus ja kohusetunne. Oskus töötada kella arvestamata. Tahe teha rohkem, kui õppetunni sisse mahub.

Minu esimese õpetaja saatsime pensionile 1. septembril 1992. a.

Päevaketruste keerde
aastaiks keerutab aeg,
lahti meie ees veereb elu värvikas pael.
Mõni aastaring kitsam,
mõni mõõdukalt lai,
mõnel murede pitser,
mõni särada sai.

1. KODUST, KÜLAST JA LAPSEPÕLVEST

„Mina Helgi Moor (Aalberk) olen sündinud Virumaal, Vao vallas Männisalu külas 1. det. 1929. a. Peres oli veel kaks venda. Valter – vanem ja Enno minust noorem. Vanemad olid keskmise suurusega talu omanikud.

Kodust, külast ja lapsepõlvest. Kodu asus maantee ääres, oli suure, avara õuega. Ümber olid majandushooned, suured puud ja suur noor õunapuuaed. Nii on minulgi olnud oma kask, oma kastan, oma õunapuu, oma lapik kivi õuemurus jne. – kõik, millest olen ammutanud elujõudu ka hilisemas elus.

Koduküla oli ilus. Talud hajutatud, igas õues ja aias suured puud, õunapuud. Külatänaval ja õuedes suured, kevadel lõhnavad toomingad, linnulaul, tee ääres kiviaiad, kus leidsime esimesi punaseid maasikaid. Küla ise asus suure, põlise männimetsa hõlmas. Ei saa unustada jändrikke mände oma keerdukasvanud suurte jämedate juurtega külavainul, kiigeplatsi „Liivamäe“ all, ohvrikivi Taaraorus, suusamägesid, mustika- ja pohlakohti, mis asusid väga lähedal, kust sai suhu igal aastal esimesed maitsvad marjad. Ei unusta heinamaad, mis asus kohe põldude taga, kus kevadel valgendas ülasevaip, suvel tehti sealt heina, kust sai tuua pühade- ja jaanipäevakased. See kõik oli – lapsepõlvekodu.

Isa Reinhold, ema Magda-Elfriede ja vend Valter Aalberk 1920-ndatel.

Vanemaist. Isa Reinhold Aalberk oli töökas taluperemees, ema Magda-Elfriede taluperenaine. Ema talitas toas, laudas, hoolitses laste eest ja tegi ka põllul tööd. Isa töötas hobustega, ehitas ja tegi kõike mida vaja.

Helgi Aalberk ja vend Valter 1932. a.

Isa oli väga musikaalne. Oli elus teinud oma kätega 3 kannelt ja mänginud küla simmanitel. Lell mänginud viulit, mille ka ise teinud. Jõulude ajal lauldud kodus jõululaulud ikka mitmehäälselt. Mäletan, kuidas isa laulis minuga, tõi noodigi abiks, kuid laulumest minust ei saanud.

Talviti ema ketras, kodus kangaid, kodus kindaid, õmbles lihtsamaid rõivaid lastele ja isale. Lasti ka väljas kududa.

Eriti pidulik hõng oli pühapäevadel ja suurtel pühadel. Pühapäeva hommik oli vaikne, pühalik. Emal oli hommikul pannkoogid küpsetatud, kanamunad praetud. Pere tõmbas hinge. Pidime kuulama ka isa poolt ettelõetud jutlust.

Jõuludeks ja teisteks pühadeks toimusid suured ettevalmistused. Peale põhjaliku koristamise keedeti ja küpsetati: harilikud leivad, peenleivad (rukkipüülist), saiad, kapsapirukas jne. Milline oli sooja rukkileiva maitse ja lõhn? Veel praegu võin seda kõike meenutada nagu eilset. Süldid,

verivorstid, hapukapsad jne. Ega talus poevahet ei joostud, vajalik oli kodus. Osteti peamiselt suhkrut, heeringaid, kilu, soola ja petrooli. Lastele ikka komme, apelsine ja präänikuid ka. Mäletan, talus tehti palju tööd varavalgest hilise õhtuni, lapsed kõikjal jõukohaselt abiks. Austan mälestustes oma vanemaid kui väga ausaid ja töökaid inimesi.

Meie perest olen jäänud ainult mina üksi.

Helgi Moor (Aalberk) 1939. a.

2. KOOLITEEST

Kool on väikese inimese suur algus! ... Kui palju algusi!

Kooliteest. 8-aastaselt astusin lähedal asuvasse Raeküla Algkooli, mis oli 6-klassiline (varem oli ka meie külas kool olnud). See oli 1937. a. Koolitee oli 4-5 km pikkune. Enamikus käisime seda teed jalgsi. Ainult talvel, suurte tuiskude ja külmade ajal pandi reele ette hobune ja viidi mitme pere lapsed kooli ja tuldi vastu. Kuid talvel tavaliselt ei läinud ükski hobusemees koolilastest mööda, et poleks sõidule kutsunud. Ilus oli see koolitee. Sügisel metsades sügisekuld, talvel puhas, karge lumi, härmatis ja kevadel õitsvad ülsed ja kullerkupud heinamaadel. Maitsvad olid sügisel pärast esimest külma punavad pihlakamarjad.

Koolis oli ühel pool nn. koda ja kaks klassiruumi. Esimene ja tagumine. Eesklassis oli ka kantselei õpetaja jaoks. Siin õppis I+II+III klass ja tagumises ruumis IV+V+VI klass. Teises pooles oli kooli kantselei ja elasid õpetajad. Õpetajaid oli kaks. Hr. Kokk, kes oli koolijuhataja ja pr. Ilmaste. Eredaid mälestusi on koolipidudest, emadepäevadest ja ka muustki koolielust. Mäletan 1. klassis kui õppisime kirjatehnikat, siis õpetaja kirjutas meile ette lauseid oma ilusa käekirjaga. Vihikus oli lause „Uus luud pühib hästi“. Püüdsin küll, kuid arvatavasti ei tulnud see kõik mul nii hästi välja ja teatasin sellest õpetajale. Siis õpetaja naeratas mõistvalt ja käskis kirjutada nii hoolega, kuidas ma suudan. Igal esmaspäeval oli palvus, mida viis läbi koolijuhataja. Hindamine toimus neljapäevases süsteemis, hinded kirjutati sõnadega. Ainult usuõpetuses pandi viisi. Läksin kooli, oli mul lugemine selge. Selle õppisin varakult vanema venna kõrvalt.

Raeküla Algkooli 1. klassis 1937. a.

1991. a. peeti Raeküla kooli 205. aastapäev. Koolimajast on säilinud ainult trepp ja vundamendiirismed. Kuidas küll kõik oli muutunud! Väikeseks oli jäänud koolimaja taga laiuv vana park, kus käisime sügiseti lehti riisumas ja „paburitskeid“ söömas.

Edasi 1943. a. 18. oktoobrist õppisin Väike-Maarjas. See oli siis kuues klass ja järgmine aasta 7-mes klass, sest siis oli koolil mittetäieliku keskkooli nimetus. VI klassis oli koolijuhatajaks hr. E. Liiv, aga seitsmendas hr. J. Heinpalu. On meelde jäänud rida meeldivaid õpetajaid: noor klassijuhataja K. Randaru, noor eesti keele õpetaja Vello Saage, saksa keele õpetaja A. Kivilaid jt. Suhted õpetajatega olid igati meeldivad. Tegin esimesed eksamid. Kevadel lõpetasin mittetäieliku keskkooli kiitusekirjaga.

Edasi samas Väike-Maarjas asuvasse keskkooli. Väike-Maarja aastail olin alevi korteris ja koju sai alles laupäeval. Sügisel ja kevadel sõitsin 10 km-se koolitee hommikul ja õhtul jalgrattaga. Kogu kooliaja kestel pani ema mulle kaasa leivakoti.

Keskkoolis oli kaheksandaid klasse 3, kuid juba järgmisel aastal ainult 2, niipalju langes õpilasi välja. Meie, mittetäieliku keskkooli B klassi õpilased jäime kõik ühte klassi, kuid

meile lisandus õpilasi kaugemalt. Meie klassi priimused olid poisid: klassivennad Tombergid ja Reitalu.

Kooli direktor oli hr. Kivistu, kes õpetas kogu keskkoolis matemaatikat. Õpilaste keeles ka „Jobu“. Tema abikaasa Vilhelmiine nn. „Juula“, oli meie klassijuhataja. Vilhelmiine oli väike, õbluke naine, väga hea haridusega, oskas paljusid keeli. Ta luges ilukirjandust originaalkeeltes. Meile õpetas ta saksa- ja ladinakeelt. Ta oli südamluk ja õpilast mõistev õpetaja. Hiljem läks ladinakeel vabatahtlikuks ja me loobusime sellest.

Väike-Maarja Keskkooli VIII b klass 1945. a.

Vene keelt õpetas Märt Meos. Ta oli endine koolide inspektor ja õpikute autor Eesti Vabariigis. Meos oli väga range, kuid andis õpilastele väga palju ja põhjalikud teadmised.

Eesti keele õpetaja Juta Ingliste tuli klassi, seisis pingirea ees, käsi koolipingil ja hakkas rääkima või dikteerima keelt või kirjandust. Ei mingit konspekti või raamatut silmade ees.

Unustamatu on ka keemiaõpetaja prl. Seidman ja teised. VMK-st on sirgunud palju nimekaid inimesi: direktoreid, teadlasi, kõrgkooli õppejõude, dotsente, arste ja paljude teiste alade töötajaid. Oli hea mainega keskkool.

„Hariduse väärtustamine sõjajärgsete lendude poolt 1945-1949 peaks olema suureks eeskujuka praeguse aja koolinoortele.“

„Pandivere Teataja“ sept.-okt. 1988.

Meeles on Väike-Maarja päevilt klassiõhtud, koolipeod, kirjandusõhtud, esinemised rahvatantsus, võimlemises, klassivanema abi ülesanded, vemmalvärsid jpm.

Isegi käisime koolile kütet varumas Äntu kandis. Keskkooli õpilased läksid metsa, käsisaed ja kirved kaasas. Saagisime, poisid lõhkusid, pommikildudest laastatud metsas.

Ükski põlvkond pole koolis läbi saanud viguriteta. Nii meenuvad mulle ka mõned meie ulakused. See oli vist 9-ndas klassis, kui vene keele õpetaja tunniks pandi õpetaja lausahtlisse äratuskell, mis keset tundi tegi hirmsat lärinat. Algul õpetaja ei saanud asjast aru, kes? kus? mis? Siis ütles: „Nüüd toovad juba põrgumasinad ka tundi.“ Asja uurimine selgust ei toonud. Need kes teadsid, olid kindlad.

Või õpetaja otsis meeleheitlikult oma näpitsprille, need olid tal ees, õpilased vaikisid kui haud. Kuid õpilased on alati leidlikud. Ka meie oskasime petta ranget vene keele õpetajat nii, et saime sellest ise kasu ja tema seda ei teadnud.

Väike-Maarja kooliaastatest on minu elus ja südames soe mälestus. Tore on neid meenutada kooli aastapäevadel, klassikokkutulekuil. Ainult üks kord elus oled sa olnud nende noortega päev-päeva kõrval koolipingis, meid on sidunud ühised mured ja rõõmud.

Pärast 9-nda klassi lõpetamist läksime koos naabritüdrukuga Rakvere Õpetajate Seminari. Kuna kodust Kiltsi raudteejaama oli 18 km, siis ei olnud võimalik Tartu või Tallinna suurt kooli minna. Liikumismure, toidumure. Autobussid ei sõitnud, liiklemisvahendiks jalgratas ja hobused.

Õpetajate Seminaris ehk RÕS-is õpetati õpetamise kunsti, kuid ka õppeaineid. Eksameid tegime kaks korda aastas. Samas Seminari Harjutuskoolis (dir. M. Männilo) toimus ka praktika. See oli omamoodi põnev. Andsid oma elu esimesi tunde, teised kuulasisid, vaatasid, arutlesid, pealtkuulajaid 10-20 koolikaaslast, metoodikud, õpetaja.

Esimene üksikpraktika tund oli minul 5. klassis loodusõpetus, see on mul tänaseni veel täpselt meeles.

1. klassijuhataja tunnis pideval praktikal 1948. a.

Viimasel kursusel oli Harjutuskool seminaristide käe all kuu aega. Meie hulgast oli „direktor“ Linda Joonuks (märtsis küüditati ta Siberisse). Minule anti IV klass ja sinna juurde kuulus 10-11 õpetajat-praktikanti enda ja A-klassist. Tundsime end siis tõeliste õpetajatena, andsime tunde, lahendasime probleeme.

Rakvere Õpetajate Seminari IV b 1949. a. kevadel.

RÕS-i direktor oli hr. J. Kurn. Pedagoogikat õpetas P. Rootalu, joonistamist ja kirjatehnikat Riho Lahi, kes on tuntud üldsusele Kihva Värdis nime all ja on väga humoorikas mees. Matemaatikat õpetas Elsa Kask, bioloogiat M. Kaselaan, ajalugu M. Kull jne. Õppisime psühholoogiat, loogikat, kõikide algklasside ainete metoodikaid. Nii ise õppides ja õpetades jõudsidki kätte riigieksamid auväärse komisjoni ees. Ja pärast nende sooritamist, diplom kätte ja tööle.

3. TÖÖAASTAD

Oli 1949. a. 4 aastat pärast suurt sõda. Seekord olid vabad töökohad antud, valimine toimus õppeedukuse järjekorras. Minule sai töökoht Jõhvi Haridusosakonnas, isegi Jõhvi linna.

Kuna olid sõjajärgsed rasked aastad, kolhoosiminemise aastad, siiski oli kodu ligemale tööleasumine kasulik. Käisingi rongiga Jõhvis ära ja mind lubati Rakvere rajooni tööle. Valida oli Roela ja Simuna. Kuna Roela oli kodule lähemal, siis valisin viimase. Ja nii saigi minust Roela kooli õpetaja. Diplomil „algklasside õpetaja“, see oli 1. august 1949. a.

Kooli direktor oli hr. Johannes Kask, kes oli Roelas töötanud üldse 29 aastat. Ta oli tubli koorijuht ja hea näitleja.

Kauaaegsetest õpetajatest töötas siin õpetaja Agnes Rumm, kes oli matemaatikas ja geograafias oma ala entusiast. Esimesel tööaastal töötas Roela koolis 6 õpetajat. Aasta, kahe pärast sunniti mõlemad auväärased õpetajad siit lahkuma, töökohta vahetama. Pärast Kaski hakkas Roela koolis direktorite vahetus. Selle 43 tööaasta jooksul oli neid 14.

1. Kask, Johannes
2. Kiik, Jakob
3. Haamer, Johann
4. Kukk, Ervin oli kohal 10 aastat
5. Treial, Vaike (asetäitja)
6. Kool, Helene
7. Kulbas, Haldi
8. Kuslap, Arvo
9. Jalakas, Neida (asetäitja)
10. Tralla, Rein
11. Kreek, Enn
12. Roos, Enn
13. Lossi, Niina
14. Põllu, Hannes

Esimene tööaasta Roela koolis
1949. a.

Kuna, meie, sõjaajal ja pärast sõda sirgunud noored, olime vähe ilma näinud, siis esimeseks mõtteks oli töötada Roelas, Võrus, Saaremaal ja Narvas, et rännata, et õppida elu-olu tundma oma väikesel kodumaal. Kuid kõik läks teisiti. Kõik minu tööaastad möödusid Roelas.

Pean kirjutama sellest ajast, mis on möödunud, mis kuulus sellesse 50-sse aastasse, mis olid Eestimaa rahvale väga rasked, mis vajutasid elule negatiivse pitseri, mida ahistasid käsud ja keelud, mis tõid palju pisaraid rahvale. Elasin kahjuks sellel ajastul, töötasin siis ja pean sellest ka kirjutama.

Kuid ega õpetaja tööaastad nii võimatud olnudki. Pidid tajuma mida võib, mida mitte. Oli ka head, oli otsimisi, edasiminekuid, leidmisi ja töördõmu. Ikka oli vaja kujundada õigeid mõisteid aust ja autusest, tööst ja töökusest, haridusest, headusest. Kasvatustsütsessil on see eripära, et tulemused on nähtavad alles aastate, vahel alles aastakümnete pärast.

Niisiis 1. sept. 1949. a. kooli, klassi. Südan vaevus mõte, kas tulen distsipliiniga toime tunnis ja väljaspool tunde, kuigi praktika oli laabunud hästi.

Esimeseks proovikiviks oli korrapidamine suures vahekoridoris, mis kestis 1 nädal. Terve kooli, umbes 140 last oli seal jalutamas ja õpetajaist mina üksi, nooruke. Mõnikord jalutasime, mõnikord laulsime, mõnikord hoopis mängisime ja nii möödus kõik normaalselt. Mäletan oma esimest inspekteerimist: hr. Moosaar, auväärnes eas mees, tema pani õpetajale külastatud tunni eest hinde, nagu õpilasele.

Sügisel käisime mõned aastad rajoonis vene keelt lugemas ja jutustamas, seda nõuti meilt kategooriliselt. Pidime lugema poliitikat, kokkuvõtteid tegema.

Hilisemad inspekteerimised olid hoopis teisiti. Kontrolle tuli 1 või rohkem, isegi 5. Kohal oldi 1, 2 või 5 päeva. Mäletan korda, kus inspektor tuli veel 24. mail. Siis sai kuu aega täis ja järgmine päev oli kooli lõpp.

Olen enamiku aega töötanud algklassides. Kuid õpetajatöö algaastail andnud ajalugu, loodusõpetust, isegi kehalist kasvatust, kuid mitte laulmist. Palju aastaid töötasin liitklassis, mis oli maal tavaline. Klassid liideti I+III ja II+IV, kuid kui oli vaja, siis ka teisiti. Õpetajale oli liitklasside töö väga pingeline. Pead õpetama ja kasvatama mõlemad klassid normaalsele tasemele. Mis seal siis imestada, kui sõnad suus sõlme läksid.

Palmse pioneerilaagris kasvatajana 1953. a.

Olin ka staažikas pikapäeva kasvataja. Rühmas pidi olema 31 õpilast, päev st. õppimine, vaba aeg ja kontrollimine oli väga täpselt planeeritud. Tulevad meelde õhtud, kus koolimajas olid kooriharjutused. Kui meie pikapäeva ja internaadi lastega koridoris mängisime, siis noorem rahvas tuli varem ja mängisid kõik meelsasti meiega „Puuviljakorvi“ jt. mängu kaasa.

Töötades algklassides, kujuneb välja oma tööstiil, kõik see, mis on ainuomane ainult sinule.

Roela rahvatantsuringis 1954. a.

Algklasside laps on usaldav, avatud, kavaluseta. Tema usk oma õpetajasse väljendub lauses: „Aga minu oma õpetaja ütles nii!“

Aine õpetamine on algklassides lihtsam, kuid metoodika olgu mitmekesisem ja kõitvam. Nad on väiksemad, väsivad kiiremini. Igal ainel on oma metoodika, aineid 7-8. Neid kõiki oli vaja tunda. Õpetada, see tähendab pidevalt ära anda. Et oleks, mida anda, selleks peab uut juurde saama. Uut juurde saime täienduskursustel ja rahvaülikoolides. Kursusi oli 24 päevaseid, 2 nädalasi, 3-e päevaseid. Oli ka neid, mis kestis 2 aastat 1× kuus jne. Ometi andis iga üks midagi uut.

Pikad kursused Värskas, kust pühapäeviti sõitsime Petserisse, kursused Tallinnas olid igati meeldivad, loodusetundmine Kose-Uuemõisas, mille juurde kuulub jalgsimatki läbi soo ja laugaste Tammsaare õpperajale 10-12 km. Linnulaulu tundmaõppimiseks läksime loodusesse öösel kell 3-4, ja mõistatasime sullekuuliste laule. Kursus lõppes eksamitega. Kasulikud ja huvitavad olid tööõpetuse ja joonistamise kursused, kus ise tegime praktilisi töid. Et üks

naissoost koolmeister oskaks kasutada kooli õpetamistehnikat, selleks tuli Tallinnas lõpetada kahenädalased kursused. Kui oleks võtta kokku kõik kursused, käimised, tuleb vist küll aasta või rohkemgi.

Peale selle need tunnid, mis kulusid õppevahendite tegemiseks. Neid oli vaja igale ainele. Neist korraldati koolis näitusi (olen saanud preemiaid nende eest ja tänukirju), korraldati rajoonis näitusi ja isegi Tallinnas. Alati tuli millegagi välja minna. Kapid täitusid neist aasta-aastalt.

Leeripilt vend Ennoga 1954. a.

Direktor Ervin Kuke (väga populaarne direktor) ajal käis meil koolis palju külalisi. Paljude koolide õpetajaid, direktoreid, õppealajuhatajaid. Igal päeval pidid valmis olema külaliste – õpetajate vastuvõtuks. Tema ajal kõneldi ja tehti palju laste töökasvatuse osas. Selleks kasvatati 10 ha suhkrupeeti, söödakapsast sovhoosi põldudel, sovhoosi kanalas 26 000 tibu, 15 000 noorkana, koolis oli küülikufarm 100 küülikuga, enamasti tõuküülikud. Õpetajad olid suunajad ja korraldajad – alati väljas. Sovhoosi kanalas pidi õpetaja hommikul kell 6.00 kohal olema ja samuti ka õpilaste brigaad.

Õpetajad panid käed külge aiamaja ehitamisel, kiviktaimlate rajamisel, kooliaia ümberplaneerimisel, puude- ja põõsaste istutamisel, külvasime muru, tegime remonti ja nii ikka aastast aastasse. Küll riisusime koos lastega bussijaama ümbrust, klubi ümbrust, sovhoosi parki, korjasime kartuleid, panime herneid kärpasse ja tuhat muud tööd.

Peale koolis tehtava töö anti lisaks muid ülesandeid, eriti noortele õpetajatele. Olen käinud kaupluses inventuuri tegemas, külas riigilaenu korjamas, enne hääletamist agitaatorina nimekirju koostamas, olnud valimistel sedelite väljaandja, ringkonnakomisjoni sekretär, valimiskomisjonides jne. Mõningased ülesanded olid isegi veidi totrad. Nagu lauda juures lõunatunnil päevasündmuste selgitamine. Kõik kirjaoskajad inimesed, lugegu ise!

Loengud enne kino, enne riiklikke tähtpäevi, tuli korda-mööda ära sisustada. Käisin noortele päevasündmusi selgitamas. Olla koolis algklasside õpetaja, see tähendas olla klassijuhataja aastast aastasse. Tegeleda õpilastega pärast õppetunde, viia läbi koondusi ja muid üritusi. Kui vanemate klasside klassijuhatajate töö oli tasustatud, siis algklassides mitte. Seda tehti alles pensioniealise põlves.

Roela koolil oli kadunud kroonikaraamat. Alustasin materjali kogumist Roela kooli kohta ja selle kirjapanemist. Endine juhataja J. Kask kirjutas, mida tema teadis ja koos õpilastega kogusime elatanud inimeste mälestusi toleaeagsest koolist. Enamik sissekirjutusi on sinna tehtud hiljem aasta-aastalt.

Kogusime Roelaga seotud kohamuistendeid ja panime kirja. Roela külade ajalugu oli kogunud õpetaja Malle Ladvas. Tublimad koduloolased olid Laine Purika, Meeli Siil, Taimi Truupõld jt.

Koolis oli kodulooring ja koduloonurk. Sinna kogusime vanu tööriistu, nõusid, raamatuid, fotosid, relvi, tanusid ja palju oli vanu rahasid. Rakvere Muuseum andis kenad vitriinid.

Käisime koduloonurga väljapanekutega Rakveres näituselgi, kohamuistendeid avaldati rajooni lehes, näiteks „Puusepa järv“.

Pärast kooli peahoone mahapõlemist 1968. a. (direktor H. Kool) hävis ka koduloonurk.

Aastaid täitsime õpilastega Tartu Etnograafiamuuseumile uurimuslehti ehituste, saunade, lillede, toitute, tööriistade, rõivaste, rahvakommete jne. kohta.

Õpetasin algklassides, oma klassis, joonistamist ja käsitööd. Juba palju aastaid korraldati Rakveres õpilastööde näitusi iga 3 aasta tagant. Oli seal vaja esineda. Oli töid, mis väärtsid rajooni kiitust, oli neid mis viidi Tallinna vabariiklikule näitusele ja üks saadeti isegi Soome. See oli töö looduslikest materjalidest. Rajooni piires külastasime alati neid näitusi koos klassiga. Näitusest osavõtt tõi pinget õpetajale ja rõõmu õpilastele.

Väike koolimaja, kus asusid algklassid.

Metoodilise töö osas olid ühendatud Roela kooli juurde Tudu, Muuga, Kulina, Viru-Jaagupi ja varem ka Tammiku koolid. Käisime kordamööda igas koolis, andsime lahtisi tunde. Ülejäänud vaatasid, kuulasid, kohal oli ka algklasside metoodik. Hiljem oli arutelu ja metoodiliste uurimuste kuulamine. Külaskäigu juurde kuulus ka maitsev lõunasöök.

Olen käinud paljudes praeguse Virumaa koolides: Kiltsis, Rägaveres, Aluveres, Rakke, Rakvere koolides, samuti Tallinna mitmetes koolides. Igas oli midagi temale ainuomast. Kasulikud olid vabariiklikud õpilastööde, õppevahendite näitused, kuhu tuli minna sageli omal algatusel.

Uues koolimajas III klassis 1986. a.

Aega ja tunde, mis on koolitöökultuuris kulunud, pole kunagi lugenud. Sellest võis vajaka jääda kodule, perekonnale, isegi lastele.

Kohusetunne võitis alati. Kui oli teoksil midagi vastumeelset, sa ikkagi läksid ja tegid selle ära.

Sellesse aega on jäänud minu noorus ja unistused. Abiellusin Roelas Heiner Mooriga ja meie perekonnas kasvas kaks last. Tütar Andra ja poeg Tarmo. Andra on lõpetanud Rakvere Lastemuusikakooli akordioni erialal ja EPA. Tarmo Rakvere I

Keskkooli. Nüüd on mul juba neli lapselast. Üks tüdruk ja 3 poissi. Tänu minu perekonnale, kes pidi arvestama minu sagedaste ärakäimiste, kursustega, pikkade tööpäevadega koolis, õhtul vihikute parandamine, konspektid, plaanid ja enesetäiendamised, pidasin vastu.

Nüüd ka veidi õpetaja majanduslikust elust. Minuaegne põlvkond alustas pärast sõda. Oli probleeme riiete, jalanõude, toiduga. Kuupalk oli 480 rubla. Kõike oli ju vaja! 1960-ndatel aastatel oli palgamäär 90 rbl. ja 1970-ndatel aastatel 150 rbl. Mõned aastad enne pensionile minekut oli normaalne palk. Pensionile jäämine sattus jällegi raskele ajale. Enne rahareform, mis nullis säästud, siis selliste hindade juures ainult 260 krooni elatusraha? Tekib tunne, nagu oleks aastatepikkune töövaev asjata olnud. Nii vaesena ma küll oma pensioniaastaid ei osanud kujutada, nii kodusse aheldatuna.

Kui Nõukogude valitsus premeeris iga ala töötajaid, siis õpetajate kohta see ei kehtinud. Õpetajat austati küll kiituskirjade ja tänukirjadega, aga mitte rahalise preemiaga. Nii on minulgi neid terve virn, küll punaste, roheliste või valgete kaantega Eiseni ja Gretškina allkirjadega. Sellel ajastul anti mulle rinnamärk „Haridustöö eesrindlane“ ja hiljem nimetus vanemõpetaja.

II klassi juhataja 1989. a.

Mind on austatud ettepanekuga asuda ühe 7 kl. kooli direktoriks, hiljem algkooli juhatajaks ja siis Vaeküla Internaatkooli õpetajaks. Algul keeldusin nooruse pärast, hiljem juba perekondlikel põhjustel.

Roelas olen töötanud viies majas. Vana peahoone (mis põlenud), väike koolimaja, sovhoosis, töökoja ruumides ja alates 1980-dast aastast uues, kaasaegses koolimajas, mis ehitati aastaga nn. Onnimäele.

Minu viimane 1. september 1991. a.
Õpilased koos vanematega.

Olen elanud nelja riigikorra ajal. Lapsena Eesti Vabariigis, siis lühikest aega Nõukogude Liit, saksa okupatsioon, vene okupatsioon ja taas Eesti Vabariik.

Ei ütle, et elus oleks kõik kuld, et pole olnud murepäevi, ebaõnnestumisi, kurbust ja valu. On selline ütlemine „Head teod raiu marmo-

risse, halvad kirjuta liivale“. Et kõik halb ununeks. Rahuldust on toonud töö koolis ja kodus.

Viimasel töökevel.

1992 – pensionile.

4. PENSIONIPÕLV

Nüüd tehes kokkuvõtet elatud aastatest, tunnen rõõmu mälestustest. Meenutan seda või toda toredat klassikollektiivi, ühiseid ettevõtmisi, teatrikülastusi, paljusid ekskursioone, jalgratta ja jalgsimatku, õpilaste esinemisi, a/ü töö ja tuhandeid hetki möödunust. Olen rahul kui minu töö on andnud rõõmu, headust ja elujulgust neile väikestele inimestele kaasa, keda õpetasin. Kas või killukesegi terveks eluks.

Olen rahul, kui minu töö on aidanud süvendada kooli traditsioone, tõsta kooli mainet ja viia Roela Keskkooli paremuse poole.

Tulnud ja läinud on aastate read,
kuhu nad kadunud, kes seda teab?

Vaatan aastate taha ja meenutan soojalt kolleege, kellega on koos „mitu puuda soola ära söödud“. Kellega oli meeldiv ja rahulik kõrvuti töötada. Need on Milvi Klei, Leili Kukk, Maret Tralla, Vaike Truman, Valve Laurimaa, Neida Jalakas, Jakob Kiik... ja veel palju teisi. Jah, kolleege on mul olnud tõesti palju. Ka neid, kes astusid ühel aastal uksest sisse ja teisel juba läksid.

Ei olnud kerge lahkuda tööst, mida olen eluaeg teinud. Nüüd töötan kodus. On aed, väikene majapidamine. Varem sai öeldud kui midagi teha ei jõudnud: „Küll siis teen, kui pensionile jään.“ Nüüd on see aeg käes.

Tunnen rõõmu lastelastest. Mõnikord võtab abikaasa, kes samuti pensionil, kätte akordioni ja mängib tuttavaid viise. Seda teeb ka tütar Andra, kui külas käib.

Kool pole veel päris võõraks jäänud, sageli käin seal. Käin pensionäride ühenduse „Rommelgas“ rahvatantsuringis ja võtan osa nende käimistest. Luban enesele ka mõne harva teatrikülastuse.

1992. a. pensionärina klubis „Rommelgas“.

Uurin oma koduküla ajalugu. See küla on „õitsva“ kolhoosikorra tõttu täielikult hävitatud. Vana põlise küla asemel valitseb vaikus. Ei inimesi, ei hooneid, ei põliseid puid, ei koduvaremeid, ei linnulaulu. Küll võib kiiresti hävitada mitme inimpõlve kestel tehtud töö!

Minu koduõue tähistab imelikul kombel jäänud vana, tuultest ja aegadest räsitud üksik kuusk.

Valmis on tahvel „Siin asus Männisalu, endine Naraka küla 1725-1980, 31 suitsu“. Tahame selle järgmisel kevadel paika panna küla keskele, külavainu äärde, küla järjekordsel kokkutulekul.“

KOKKUVÕTE

Meenutusi õpetaja Moorist

Meie esimene õpetaja oli Helgi Moor. Saime temaga ruttu sõpradeks. Hommikuti kooli tulles oli õpetaja alati rõõmsas tujus. Õpetaja Moori tunnis läks aeg linnutiivul, sest tema jutustamine oli huvitav. Koos mõtlesime välja toredaid matku ja ekskursioone, kuhu kavatsesime minna. Meie reisirid olid väga huvitavad, eriti jäi meelde ekskursioon Tartusse. Alati meenutame Helgi Moori kui toredat ja head õpetajat.

6. klass

Minu õpetaja

M. Roos

On esimene koolipäev erksalt meeles mul,
kui südant kripeldades vaatsin otsa sul.
Eks oli minu esimene õpetaja see,
nii lahke kui teise ema eest

Sind saatsime nukruse ja pisaratega,
kahju oli lahkuda.
Paljudel silmad märjadki veel,
kuid eks aeg teeb oma töö.

KASUTATUD MATERJALID

1. Õpetaja Moori meenutused.
2. Asser Tralla fotod ja reproduktsioon.